

Päämäärästään tietoinen työväenluokka

Lauri Keskinen: Seura tekee kaltaisekseen. Poliittinen sosialisaatio varsinaissuomalaisissa työväenurheiluseuroissa vuosisadan vaihteesta 1920-luvun alkuun. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 327, Turku 2011. 239 s.

Lauri Keskinen väitöskirja on kiinnostava tuotos. Se on historia-aineissa vielä harvinainen artikkeliväitöskirja. Toisekseen Keskinen valitsesaa teemaa, poliittista sosialisaatiota, on urheilu- tai järjes-

tötutkimuksessa selvitelty vähän. Niinpä Keskinen tutkimus on terve- tullut avaus semminkin, kun se ylittää perinteiset tieteidenväliset raja- aidat. Tieteidenvälisyys tarkoittaa, että Keskinen lähestyy kohdettaan ja tulkitsee tuloksiaan kulttuurihis- torian lisäksi kasvatustieteen, so- siologian, sosiaalipsykologian ja politiikan tutkimuksen keinoin. As- tuminen oman alan ulkopuolelle on työn vahvuuksia ja tuo kiinnos- tavia lisäelementtejä. Silti yhden tieteenalan lähtökohdista toiseen siirtyminen aiheuttaa myös horju- vuutta ja epätasaisuutta. Esimer- kiksi työn sijoittuminen tutkimuk- sen kenttään jää jossain määrin epäselväksi. Saman huomautuk- sen voi tehdä käsitteiden ja mene- telmien osalta. Keskinen olisikin voinut kirjoittaa selkeämmin auki sen, mitä monitieteisyys tutkimuk- sessa tarkoittaa ja määritellä kes- keisiä käsitteitä yksiselitteisemmin.

Poliittisen sosialisaation, oppi- misen ja opettamisen vähäinen tutkimus järjestöissä johtunee pal- jolti aiheen hankaluudesta. Se joh- tuu yhtäältä työväenjärjestöille tyypillisestä lähdemateriaalin niuk- kuudesta, toisaalta aukollinen ja niukkasananainen aineisto antaa vä- hän tietoa niistä tärkeistä tilanteis- ta, joissa opettamista ja oppimista saattoi tapahtua. Kirjoittaja on kui- tenkin rajannut aiheensa ajallisesti ja alueellisesti perustellusti ja hara- voinut käyttöönsä kaiken tutki- musaiheen kannalta oleellisen kir- jallisen ja muistitietoaineiston.

Haasteisiin Keskinen vastaa kol- mella tavalla. Ensinnä hän nykyhis- torian tyyliin ja muihin tieteenaloi- hin tukeutuen tulkitsee aineis- toaan tarkasti, lähilukumaisesti. Toinen tapa on osin laajentaa tar- kastelua varsinaissuomalaisista seuroista koko työväenurheiluliik- keeseen. Näin Keskinen nostaa esiin työväenurheilun isoja kysy- myksiä, joista liikkeessä ei aina oltu yhtä mieltä. Paras esimerkki tästä on tasokas työväenlehtien urheilua koskevan kirjoittamisen analyysi.

Kolmas tapa on poikkitieteelli- syy, johon tukeutuen Keskinen analysoi aineistoaan sekä tulkitsee ja käsitteellistää kiinnostavasti il- miöitä, kuten esimerkiksi sosiaali- sen kontrollin tarkastelussa ruotsa- laisen Roger Säljön sosiokulttuuri- sen oppimiskäsityksen avulla. Vaik- ka sosiaalinen kontrolli nähdään turhan käyttöluonnemaisesti, tul- kinta on kiintoisa. Toisaalta päin- vastaisiakin esimerkkejä löytyy, kut- ten tiheän kuvauksen ottaminen ”lähdeteoreettiseksi pohjaksi”. Ajatus on hyvä, mutta sen merki- tys jää epäselväksi, ikään kuin il- maan.

Poikkitieteellisyys tuo omat haas- teensa metodiseen osioon ja tutki- muksen peruslähtökohtiin jääkin huomautettavaa. Keskinen avaa useita metodiin viittaavia polkuja mahdollisen tutkimisesta muistitie- toaineiston hyödyntämiseen, mut- ta silti lukija jää kaipaamaan jämä- kämpää menetelmällisten ratkai- sujen esittelyä. Kirjoittaja olisi voi- nut myös tuoda esille, että mones- sa kohdassa työ on perinteisen historian tutkimuksen lähtökohtiin ja menetelmiin nojaavaa. Eihän sii- nä mitään häpeämistä ole.

Työväenurheiluseurojen jäsenis- tön käyttäytymistä ohjasivat 1900-luvun ensimmäisinä vuosi- kymmeninä monet reunaehdot. Yksi niistä oli seurojen sosialisaa- tioksi tiivistynyt pyrkimys ohjata ja valistaa jäseniään. Keskinen ottaa perustelluksi lähtökohdakseen löy- tää ja arvioida tilanteita, joissa täl- laista valistusta ja ohjailua on saat- tanut tapahtua. Näitä hän listaa varsinaissuomalaisista seuroista kaikkiaan 72 tapausta. Potentiaali- set oppimistilanteet ovatkin tutki- muksen ydinantia ja uudenlainen näkökulma urheiluseurojen toi- mintaan.

Tilanteiden merkityksen kannal- ta pitää tuntea tarkoin ihmisten sosiaalinen konteksti. Tämän avaa- misen Keskinen jättää niukaksi. Niinpä 1900-luvun vaihteen mur- roksessa olleen suomalaisen yh-

teiskunnan esittely on ohut, eikä järjestö- tai yhtenäiskulttuurikauden työväestön arkipäiväkään tule kovin perusteellisesti valotetuksi. Urheilujärjestöjen paikka, verkostoituminen muuhun työväenliikkeeseen ja asema osana luokkasidonnaisuutta jäävätkin osin hämäräksi. Tämä johtaa kirjoittajan tekemään turhan suoraviivaisia tulkintoja työväestön arkipäivästä, kuten esimerkiksi juopottelusta.

Artikkelilähtöisyydestä huolimatta kirjoittaja ei ole työmäärällisesti päässyt helpommalla verrattuna monografian kirjoittajaan. Artikkelien takia kokonaisuuteen on silti jäänyt paikoin epätasaisuutta. Artikkelithan edustavat melko etäällä olevia näkökulmia. Onneksi koosteosio on toimiva, ja isolta osin artikkelien näkökulmat nivotaan yhteen. Tosin kirjoittaja välillä tekee turhan suoraviivaisia ja teoreettisiin lähtökohtiin pohjautuvia tulkintoja esimerkiksi työväenjärjestöjen vastuunjaosta. Silti koosteosion lukemalla saa selkeän käsityksen työn keskeisistä elementeistä.

Lauri Keskiselle on kuitenkin annettava tunnustus, että hän on tarttunut rohkeasti ja perinteisiä näkemyksiä problematisoivalla tavalla vaikeaan aiheeseen. Lisäksi hän saa esiin kiintoisia tuloksia ja tulkintoja, jotka ovat tutkimusperinteessä merkittäviä. Kirjoittaja osoittaa työväenurheiluseurat ennen kaikkea puhuviksi yhteisöiksi, joista kuitenkin löytyi myös potentiaalisia oppimistilanteita. Toinen tärkeä havainto on teoreetikkojen ja ruohonjuuritason välinen kuilu ja kolmas työväenurheiluseurojen erilaisuus. Tämä näkyi selvästi oppimistilanteiden määrässä, jossa seurojen välillä oli isoja eroja. Ne palautuivat paitsi sijoittumiseen vasemmiston kentällä, myös yhteyteen wrightiläishenkiseen työväenperinteeseen. Aikaisemmin mainittu sanomalehtien urheilukirjoittelun sisältöanalyysikin on pätevää tekstiä ja kertoo painopisteen

muuttumisesta 1920-luvulla. Tässä mielessä väitöskirja antaa enemmän kuin sen alueellisesti rajattu nimi lupaa.

Laajemmin kehystettynä Lauri Keskisen väitöstyö liittyy aihepiiriinsä lisäksi modernin sukupolven suomalaiseseen historiantutkimukseen ja -tulkintaan, kuten kirjoittajakin työssään vihjaa. Tälle sukupolvelle on ominaista perinteisten tulkintojen haastaminen, uusien näkökulmien avaaminen ja muiden tieteenalojen hyödyntäminen. Tähän sisältyy riskinsä, eikä lopputulos aina ole kaikilta osin tasalaatuinen. Silti pitää tunnustaa, että vanhan kierrättäminen ei aina, väitöskirjaa lainaten, ”sosialismia rakenna”. Sen sijaan uusien avauksien tekeminen pakottaa muutkin arvioimaan näkemyksiään ja tulkintojaan. Näin on asian laita myös Lauri Keskisen väitöskirjan kohdalla.

— ARTO NEVALA